

Šikmý kostel jako oživlé vzpomínky na hornickou Karvinou

vydáno: 5.5.2022, Milan Líčka, i-divadlo.cz

Inscenace hry ŠIKMÝ KOSTEL byla dlouho a napjatě očekávána díky popularitě knihy Karin Lednické. Osudy obyvatel města Karviná, které už dlouho není, zaujaly někdejší uměleckou šéfkou DPB Janku Ryšánek Schmiedtovou natolik, že iniciovala Annu Saavedra ke zpracování dramatisace, na scénáři se s ní podílela Karin Lednická. Ke spolupráci byl přizván skladatel Ivan Acher, který navrhl také speciální projekce, scéna a kostýmy jsou dílem Davida Janoška, na pohybové spolupráci se podílela Hana Achilles a jako jazykový poradce byl přizván Przemek Traczyk. Světová premiéra inscenace se uskutečnila v DPB dne 22.dubna.

Jak zmínila Karin Lednická, román se zrodil z jednoho setkání s pamětnicí, která ve staré Karviné prožila významnou část života a jejíž příběh se stal základním kamenem knihy. Román je napsán prostým jazykem s věcnými a přiléhavými dialogy, které si přímo říkají o dramatisaci. Anna Saavedra k tomu dodává, že krajina paměti je vždycky zároveň krajinou svědomí, chtěli ji probudit, protože člověk bez paměti je jen prázdné míjení času. Přesídlením lidí a zbouráním domů byly vzpomínky nuceně potlačeny, jen ten kostel svatého Petra z Alkantary ční šikmo k nebi jako poslední připomínka ztraceného města.

Diváky přivítá černá scéna, uprostřed protažená do hlediště, na ní je pouze pár kvetoucích narcisů a z boku leží velké kusy uhlí, k nim pak přibude několik malých modelů domků připomínajících hornickou kolonii. Po začátku se nad hlavami účinkujících rozžehnou tři desítky hornických kahanů, které pak svítí celé představení. Kostýmy jsou voleny převážně dobové a děj doprovází a povznáší stylizovaná hudba a zvuky. Nejprve je to hluk současného silničního provozu, poté rachot šachet a koksoven, halasný zpěv horníků v hospodě, řízný doprovod kankánu, zvonění zvonů a kakofonie války. Jazykově jsou dialogy přiblíženy ostravskému dialektu, hlavně ty u starších postav.

Inscenace zachycuje zejména ty postavy, které jsou spojeny s osudem dvou žen, které jsou v knize přítelkyněmi, Barbory a Julky. Děj začíná poutí žen do Wieliczky za solí, pokračuje životem v kolonii a důlním neštěstím, které je podáno zvláště sugestivně. Následuje pobyt a práce Barbory u Mokrošky v hospodě, Julčina návštěva, zastavení v ostravské hospodě u Šalerky, svatba Jurka s Julkou, práce Barbory v třídírně uhlí a pak její nemoc, svatba Barky s Ludwikem, působení Julky v lázních a za války v lazaretu, nástup války, pohnutý návrat Barbořiny dcery Františky, návštěva Jurka s Tomkem u Šalerky, konec války a československo-polský sedmidenní boj o území. Z pokračování knihy je doplněno vysídlení obyvatel, kteří s nejistotou odcházejí na sídliště a drží si své domky v náručí. Děj a jeho části uvádí Neznámý, který nakonec jako jediný zůstává v opuštěném a demolovaném městě.

To všechno je podáno herci, na jevišti je jen pár židlí, podle potřeby je doplní stůl, basa pív, soudek či peřina. Barboře Křupkové připadl náročný úkol ztělesnit Barboru od mládí a soužití s Pawlem a synem Karlem, pracujícími a zahynulými na šachtě, přes dřinu v hospodě u Mokrošky a starost o tři dcery, práci v třídírně uhlí až k nemoci ve stáří. Julie Goetzová jako dcera Františka vynikne při vyprávění po návratu z cesty na východ, Yvona Stolařová jako dcera Barka je matčinou oporou a rozumně se staví k milovanému Ludwikovi. Pawel Lukáše Melníka

je Barboře oporou jen krátce, pak se párkrát objeví jako její oddaný stín. Markéta Haroková hraje s rozšafností ráznou Mokrošku a energickou Šalerku, podobně je na tom věčná a pomocná Kateřina Krejčí jako Barbořina sousedka Žofie a později Monika.

Největší proměnou ve hře prochází podnikavá Julka Markéty Matulové. Napřed je jen modistkou v Ostravě, později si bere Jurka, pracuje v lázních, je ošetrovatelkou v lazaretu, sblíží se s mladým lékařem a nakonec se vrací k Jurkovi. Ten je v podání Vojtěcha Johaníka trochu suverénní a přitom přátelský rozvažec piva, později povýší na úředníka pivovaru a hlavně miluje a obdivuje Julku. Jeho bratr Tomek Dušana Urbana je spíš jen jeho druhem, podobně jako jeho adoptivní bratr, snaživý a ostýchavý Ludwik Jáchyma Kučery. Ondřej Brett se proměňuje v rolích úředníka, faráře a četníka, Jakub Burýšek hraje mladého Karla a doktora. Neznámého, průvodce dějem a posledního obyvatele Karviné ztělesnil s typickou noblesou a nadhledem Norbert Lichý.

Inscenace ŠIKMÝ KOSTEL nabízí silnou a podmanivou podívanou na osudy lidí z někdejší, dnes už jen ve vzpomínkách žijící Karviné. Lidí, kteří jsou od nás tak daleko a přece tak blízko, že můžeme sledovat jejich každodenní překonávání překážek a usilování o trochu životního štěstí. To vše s nimi můžeme prožít díky výsledkům společné práce autorky, dramaturgů a především režisérky projevující se tak přesvědčivou souhrou herců až se z ní tájí dech. Za své výkony byli po zásluze odměněni dlouhotrvajícím potleskem ve stoje.